

Зайченко Н. І., кандидат педагогічних наук, докторант кафедри соціальної педагогіки та інформаційних технологій в освіті НУБіП України (м. Київ)

ОРГАНІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ДЕЛІНКВЕНТНОЮ ПОВЕДІНКОЮ В ІСПАНІЇ (XX – ПОЧ. XXI СТ.)

У статті здійснюється аналіз процесу і умов організації соціально-педагогічної роботи з дітьми з делінквентною поведінкою в Іспанії (XX – поч. XXI ст.). Автор визначає нормативно-правові засади функціонування виправної (корекціональної, пенітенціарної) системи щодо неповнолітніх в Іспанії, інституціональні можливості соціально-педагогічної роботи з їх ресоціалізації та реінтеграції у суспільство.

Ключові слова: діти з делінквентною поведінкою, правосуддя щодо неповнолітніх, виправна система, спеціалізовані соціальні служби, соціально-педагогічна робота.

В статті осягається аналіз процесу і умов організації соціально-педагогічної роботи з дітьми, имеющими проявление делинквентного поведения, в Испании (XX – нач. XXI вв.). Автор определяет нормативно-правовые основания функционирования исправительной (коррекционной, пенитенциарной) системы в отношении несовершеннолетних в Испании, институциональные возможности социально-педагогической работы по их ресоциализации и реинтеграции в общество.

Ключевые слова: дети с проявлениями делинквентного поведения, правосудие в отношении несовершеннолетних, исправительная система, специализированные социальные службы, социально-педагогическая работа.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Делінквентна поведінка дітей і молоді являє одне з найнебезпечніших явищ соціальної дійсності сучасного суспільства. Соціальна природа цього явища експліцитна, і “множинність” вини спільноти виявляється не в абстрактних долях і життях людей. Вічна-віч з реальністю дитина залишається беззахисною, не спроможною долати страх. Вісь суперечностей – не у тім, що саме суспільство генерує форми поведінки людей, ставлення та умови розвитку, а отже, історично (закономірно) втілюється у наступних поколіннях, і не у тім, якою мірою соціальний капітал суспільства інвестується у “прийдешній світ”, вона зміщується у площину духовно-етичних і когнітивно-мотиваційних сенсів і можливостей людства.

Проблема соціально-правового становища дітей у суспільстві, формування особливого порядку судочинства щодо неповнолітніх з делінквентною поведінкою не є новою для сьогодення. Вже у римському праві, пізніших правових актах середньовіччя і тим паче законодавстві окремих європейських країн XVIII—XIX ст. мали місце спроби захистити права неповнолітніх дітей і убезпечити їх від жорстокого покарання за скоєні діяння. У XX – на початку XXI ст. розв’язання проблеми соціально-правового захисту дитинства зусиллями міжнародного співтовариства стало поштовхом до з’ясування методології і соціально-інституціонального інструментарію громади у подоланні і попередженні дитячої злочинності і

протиправної поведінки. В Іспанії отримала розвиток не лише ювенальна юстиція, але й організована соціально-педагогічна робота з дітьми і молоддю з делінквентною поведінкою як невід’ємний компонент соціально-правової підтримки дитинства у громадянському суспільстві і прояв відповідальності держави за реалізацію прав і свобод особистості людини.

До дослідження різних аспектів проблеми делінквентної поведінки дітей і молоді зверталися вітчизняні і зарубіжні вчені – соціологи, правознавці, педагоги, психологи, зокрема вивченням природи і причин девіантної поведінки молоді займалися В.Лісовський, І.Льїнський, В.Левічева, В.Чупров, механізм формування особистості неповнолітнього правопорушника відображено у роботах С.Клімова, І.Макшанцева, вплив оточення та родини на формування особистості дитини-девіанта – у публікаціях С.Агаркова, С.Резнікова, В.Солоднікова, Б.Попова, профілактиці девіантної поведінки молоді присвячені наукові праці Л.Волошиної, І.Максимової, Б.Левіна, І.Стрельчука та інших. З-поміж наукових досліджень іспаномовних авторів варто відзначити роботи К.Аміч Еліас *C.Amich Elias*, Е.Кой *E.Coy*, Ж.Торренте *G.Torrente*, М.-Т.Мартин Лопес *M.-T.Martin Lopez*, М.-Х.Бернуз *M.-J.Bernuz Beneitez*, А.Палми дель Тесо *A.Palma del Teso* та інших.

Мета статті – проаналізувати процес і умови організації соціально-педагогічної роботи з дітьми з делінквентною поведінкою в Іспанії (XX – поч. XXI ст.).

На початку XX ст. проблема правосуддя

неповнолітніх в Іспанії розглядалася у загальноєвропейському теоретичному руслі юридичного позитивізму і корекціоналізму. Ідеї німецьких правознавців – представників теорії виправлення (К.Краузе і його послідовників Г.Аренса, Х.Штельцера та інших) про необхідність морального виправлення злочинця та його перевиховання задля втрати загрози для суспільства стали поштовхом до осмислення соціально-правового становища бездоглядних дітей і можливостей спільноти здійснювати соціально-виховну діяльність щодо них.

Один з перших законодавчих документів про опіку дітей в Іспанії – закон від 12 серпня 1904 р., який запроваджував громадський захист дітей віком до 10 років, насамперед догляд за їх здоров'ям і моральною поведінкою у суспільстві (ст. 1), встановлював відповідальність Вищої ради опіки дітей і провінційних рад за організацію захисту дітей у країні (ст. 3-7), - не містив положень щодо регулювання делінквентної поведінки неповнолітніх [3, с. 25-26].

Протягом 1910-х років Генеральним кортесам неодноразово пропонувалися законопроекти про організацію системи догляду й опіки покинутих і безпритульних дітей, оскільки саме з цього середовища формувалися правопорушники. Кристалізовані у закон про засади від 2 серпня 1918 р. і закон про організацію та повноваження судів у справах неповнолітніх від 25 листопада 1918 р., вони поклали край хаотичності уваги до неповнолітніх правопорушників і бездоглядних дітей і послугували підвалиною до розбудови спеціальної ювенальної юстиції. Суди у справах неповнолітніх мали виконувати три основні функції: опікунську щодо дітей віком до 16 років, права яких на догляд і виховання були порушені; реформаторську (виправну) щодо дітей віком до 16 років, які скоїли злочин або правопорушення; засудження дітей старше 16-річного віку, винних у злочинних. Вони почали функціонувати з 8 травня 1920 р. у Більбао [1, с. 79].

В ювенальній юстиції визначальними у процесі формування моделі правосуддя щодо неповнолітнього є чотири ключові елементи – вікова межа; концепт делінквентної поведінки; адміністративна, судова чи соціальна природа основних інститутів прийняття рішення щодо правопорушення дитини; тип застосовуваних санкцій. Виходячи із змістових параметрів цих компонентів, розрізняють такі моделі

ювенальної юстиції: традиційна каральна модель; модель опікунська (асистенціальна, супроводжувальна), яка базується на ідеології корекціоналізму (в Іспанії – позитивістський корекціоналізм Д.Монтеро *Dorado Montero*), характеризується спеціальною у справах неповнолітніх юрисдикцією, відокремленою від загальної системи правосуддя (дорослих); модель виховна (соціальна, комунітарна), або комбінована, як і попередня, передбачає захист, виховне втручання, реформування, визнає вищим інтерес дитини, її інструментарій “екстрасудовий”, залучаються ресурси усієї громади; модель відповідальності (або справедливості), заснована на принципі відповідальності за діяння, за наслідки дій, інкорпорує міцний виховний пласт, ґрунтується насамперед на дотриманні індивідуальних прав і гарантій особистості людини [12, с. 9].

Більшу частину ХХ ст. в Іспанії переважала опікунська модель правосуддя щодо неповнолітніх. Розширення правовідносин у галузі опіки і догляду дітей знайшло відображення у наступних законах від 15 липня 1925 р. і від 3 лютого 1929 р. Важливим результатом розробленого законодавства стало диференціювання концептів “небезпечного дитинства” (виправна функція суспільства) і “дитинства у небезпеці” (протекційна функція). В умовах франкістського режиму діяльність судів у справах неповнолітніх отримала новий соціально-політичний зміст та ідеологічне підґрунтя. Закон від 13 грудня 1940 р. утверджував реформаторську функцію судів у справах дітей до досягнення повних 16 років, якщо ті вчинили злочини або правопорушення (як їх кваліфікує Кримінальний кодекс країни), за виключенням дій воєнного характеру. Неповнолітні віком від 16 до 18 років підпорядковувалися звичайним судам і мали притягуватися до кримінальної відповідальності за пом'якшеними умовами (ст. 9.3 КК) [1, с. 84].

Укази про суди у справах неповнолітніх від 11 червня 1948 р. і про опіку неповнолітніх від 2 липня 1948 р. наділяли повноваженнями із захисту дітей спеціально утворений інститут – Організацію з протекції неповнолітніх з функціями інспектування, догляду і захисту, а також координації діяльності соціальних служб з соціальної підтримки дітей. Організація мала статус незалежної юридичної особи і до своєї структури включала Вище правління з опіки

неповнолітніх, Провінційні Ради з опіки неповнолітніх та суди у справах неповнолітніх. Діяльність Організації з протекції неповнолітніх здійснювалася, виходячи з правочинності виправляти дії та упушення щодо дітей, які не досягли 16-річного віку, визнаних винними у правопорушеннях, притягувати до відповідальності за злочинні дії дітей 16-річного віку і старших (згідно ст. 584 Кримінального кодексу), визначати і надавати захист дітям, позбавленим батьківського піклування [4, с. 42].

Суди у справах неповнолітніх мали компетенції втручання на трьох рівнях: “юридичний захист” дитини до 16-річного віку у небезпеці; позбавлення батьків батьківських прав на виховання і догляд дитини у випадках, коли порушувалися її права, включаючи і загрозу морального виховання особистості дитини; виправлення делінквентної поведінки неповнолітнього (ст. 9). З метою досягнення останнього могли застосовуватися наступні міри: вимова, короткотермінове позбавлення волі, нагляд за дитиною без позбавлення волі, відправлення під опіку сторонньої особи, родини, опікунського товариства, приміщення до виправної установи (розумілося як останній ресурс), спеціального закладу для розумово відсталих дітей. У дійсності суди у справах неповнолітніх за своєю сутністю не були судами, не відносилися до судової системи, а формували частку адміністративного за характером, автономного органу Вищої Ради з протекції неповнолітніх, підвідомчої Міністерству юстиції. Їх рішення мали характер спрямування, керування, але не могли вдаватися до примусових заходів. Слухання справ не були публічними, не допускалися адвокати. Основним завданням діяльності судів у справах неповнолітніх було навчити, настановити, а не засудити [12, с. 38-39].

У 1970-х роках опікунська система ювенальної юстиції в Іспанії зазнає кризи. З проголошенням нової Конституції 1978 р. отримала визнання ідея прав і свобод дитини, зокрема було гарантовано забезпечення державною владою правового, економічного та соціального захисту родини, всебічного захисту дітей; утверджено, що батьки повинні надавати всебічну допомогу дітям, народженим як у шлюбі, так і поза ним, протягом їх неповноліття, а також в інших випадках, передбачених законом (ст. 39); закріплено положення про сприяння державною владою створенню умов для вільної та ефективної участі молоді у культурному, економічному, соціальному і

політичному розвитку (ст. 48). У законодавчому документі також утверджено, що досягнення повноліття настає у 18 років (ст. 12); кожний громадянин Іспанії має право на ефективний захист судом у здійсненні своїх законних прав та інтересів і в жодному разі не допускається відмова у такому захисті (ст. 24) [6].

Завдяки окресленому в Основному законі правовому становищу дитини у суспільстві було дано імпульс для розгортання у 1980-х роках діяльності спеціалізованих соціальних служб у країні, які, зокрема, мали опікуватися долею дітей з проявами девіантної поведінки. Система соціальних служб Іспанії регулюється законом 7/1985 від 2 квітня про засади місцевого режиму (ст. 25, 26, 36). 17 Автономних Співтовариств мають власні законодавства про соціальну допомогу, видані протягом 1980–90-х років. Наприклад, згідно з законом 9/1987 від 28 квітня про соціальні служби система соціальних служб території Канарських островів формується за наступними рівнями: - загальні або комунітарні (Автономного Співтовариства) служби, - спеціалізовані, - інтегровані за територіями, секторами, спеціальними галузями програми (ст. 5). Загальні соціальні служби конституують первинний рівень системи соціального обслуговування населення Іспанії, функціонують з метою сприяння розвитку усіх громадян країни. Їх діяльність має полівалентний характер, спрямована на різні форми соціальної роботи – індивідуальну, роботу з групою, громадою. Спеціалізовані соціальні служби створюються для роботи з окремими групами населення – дітьми, молоддю, людьми похилого віку, людьми з функціональними обмеженнями, а також вони диференціюються за призначенням, а саме: центри-притулки (для бездомних осіб), установи постійного перебування, центри денного догляду (виконують соціокультурні функції, організують дозвілля різних груп населення), центри окупаціональної терапії (необхідні для трудової адаптації), об'єднання соціально-психологічної допомоги (здійснюють різні види соціально-терапевтичної і соціально-реабілітаційної роботи) тощо. Інтегровані програми розробляються фахівцями у певних галузях соціальної допомоги з метою привернути увагу адміністративної влади до конкретних соціальних проблем громади (ст. 6-8) [10].

Органічний закон 6/1985 від 1 липня про судову владу являв фактично першу

модифікацію законодавства щодо неповнолітніх. У кожній провінції запроваджувалися посади суддів у справах неповнолітніх (ст. 96), вони мали виконувати функції щодо неповнолітніх, які скоїли злочини або правопорушення (ст. 97). Справа з протекції занедбаних дітей була доручена дефенсору (захиснику) прав дітей, цивільним суддям і соціальним службам. Закон також запроваджував нову форму опіки дитини – “влаштування у родину”.

Правова держава зацікавлена здійснювати всеохоплюючу соціальну політику, спрямовану на потужне сприяння забезпеченню добробуту неповнолітніх, що зводить до мінімуму необхідність втручання з боку системи правосуддя і зменшує шкоду, яка може бути нанесена особистості дитини будь-яким втручанням взагалі. Заходи піклування про дітей і молодь є основним змістом політики, відображеним у Мінімальних стандартних правилах ООН стосовно чинення правосуддя щодо неповнолітніх (“Пекинські правила”, прийняті резолюцією ГА ООН 40/33 від 29 листопада 1985 р.). Зокрема у документі закріплено, що правосуддя по відношенню до неповнолітніх є складовою частиною процесу національного розвитку кожної країни у рамках всебічного забезпечення соціальної справедливості для усіх неповнолітніх, одночасно сприяючи таким чином захисту молоді і підтриманню мирного порядку у суспільстві (ст. 1.4); варто систематично розвивати і координувати служби правосуддя щодо неповнолітніх задля підвищення і підтримання на належному рівні кваліфікації персоналу цих служб, включаючи їх методи, підходи і ставлення (ст. 1.6); система правосуддя щодо неповнолітніх спрямована першочергово на забезпечення благополуччя неповнолітнього і забезпечення того, щоб будь-які міри впливу на неповнолітніх правопорушників були завжди сумірні як з особливостями особистості правопорушника, так і з обставинами правопорушення (ст. 5.1) [8].

Згідно із ст. 40 Конвенції ООН про права дитини (1989 р.) держави-учасниці визнають право кожної дитини, яка, як вважається, порушила кримінальне законодавство, обвинувачена або визнається винною у його порушенні, на таке поводження, яке сприяє розвитку у дитини почуття гідності і значущості, зміцнює у неї повагу до прав людини і основних свобод інших і при якому враховується вік дитини і бажаність сприяння її реінтеграції і

виконання нею корисної ролі у суспільстві; з цією метою держави-учасниці забезпечують, щоб: а) жодна дитина не вважалася такою, що порушила кримінальне законодавство, не обвинувачувалася і не визнавалася винною у його порушенні з причини дії або бездіяння, які не були заборонені національним або міжнародним правом на час їх здійснення; б) кожна дитина, яка, як вважається, порушила кримінальне законодавство або обвинувачується у його порушенні, має щонайменше наступні гарантії: презумпція невинності, доки вина не буде доведена згідно закону; негайне і безпосереднє інформування її про обвинувачення проти неї і, у випадку необхідності, через її батьків або законних опікунів отримання правової та іншої необхідної допомоги при підготовці та здійсненні свого захисту; невідкладне прийняття рішення компетентним, незалежним і безстороннім органом або судовим органом у ході справедливого слухання у відповідності із законом у присутності адвоката чи іншої відповідної особи; повна повага до особистого життя дитини на усіх стадіях розбирання тощо. Необхідною є наявність таких різноманітних заходів, як догляд, положення про опіку і нагляд, консультативні послуги, призначення випробного терміну, виховання, програми навчання і професійної підготовки та інші форми догляду, що замінюють догляд в установах, з метою забезпечення такого поводження з дитиною, яке відповідало б її добробуту, а також її становищу і характеру злочину [7].

Органічний закон 4/1992 від 5 червня, який регулював компетенцію і процедуру судів у справах неповнолітніх, став одним з проявів реформаторського руху у західноєвропейських країнах за права дітей і послугував поштовхом до включення психосоціальної роботи у контекст юридичного ставлення до неповнолітніх. Суддя міг застосувати щодо дитини, винної у правопорушенні, наступні міри: вимову; затримання часом від одного до трьох тижнів; нагляд без позбавлення волі; фостер іншою особою або родиною; позбавлення права на керування моторними транспортними засобами; виконання суспільних робіт; призначення амбулаторного лікування, або лікування у терапевтичному центрі; приміщення до установи відкритого, напіввідкритого, закритого режиму (ст. 17) [2].

Щодо останнього заходу з часу запровадження закону 1948 р. було

визначено чотири типи подібних установ – центри нагляду; виховні установи; реформаторії (виховного, виправного, напіввільного характеру); спеціальні установи для хворих, розумово відсталих дітей. Приміщення до установи відкритого, напіввідкритого або закритого режиму застосовувалося як виключна, надзвичайна міра [4, с. 45].

Кримінальний кодекс Іспанії (прийнятий Органічним законом 10/1995 від 23 листопада) проголошує, що особи, які не досягли 18 років, не підлягають кримінальній відповідальності, а якщо вони скоїли злочин, то мають відповідати за законом про кримінальну відповідальність неповнолітніх (ст. 20); до осіб віком від 18 до 21 року, які скоїли злочини, застосовуються положення закону про кримінальну відповідальність неповнолітніх у спеціально передбачуваних випадках (ст. 69) [5].

Закон 1/1996 від 5 січня про юридичний захист неповнолітніх фактично закріпив тенденцію “дез’юридизації” опіки дітей, започатковану з середини 1980-х років. Опіка дитини і виправлення особистості розуміються як автономні процеси. Захист дитини безпосередньо здійснюється за допомогою соціальних служб і цивільних судів. Опіка дитини переходила до компетенції державної адміністрації (ст. 14); влада мала сприяти родинній і соціальній інтеграції дитини, а також піклуватися про ситуації ризику, які суперечили особистісному розвитку дитини [12, с. 41].

Органічний закон 5/2000 від 12 січня про кримінальну відповідальність неповнолітніх встановлює первинний характер виховного втручання щодо дітей віком від 14 до 18 років, які скоїли діяння, що за Кримінальним кодексом визнається злочином або правопорушенням; принципово було модифіковано можливість застосовувати актуальний закон щодо осіб віком від 18 до 21 року, змінено окремі міри, які міг призначати суддя у справах неповнолітніх (наприклад, з’явився новий засіб – “абсолютна дискваліфікація”), збільшено їх тривалість (ст. 7); окремо окреслено права жертв і постраждалих осіб (ст. 4) тощо [11].

Фактично в Іспанії з початку 1990-х років реалізується змішана модель правосуддя щодо неповнолітніх, в якій поєднано кримінальну відповідальність неповнолітнього і його перевиховання та виправлення.

У 2009 р в Іспанії нараховувалося

30.050 тис. молодих правопорушників, відповідно велося 816,5 судових розглядів на кожні 100.000 тис. дітей у країні [9, с. 144].

Практика соціальної роботи у контексті ювенальної юстиції спрямована на забезпечення освітньо-виховного процесу неповнолітніх, психотерапевтичне втручання і лікування, організацію заходів з дітьми та їх родинами, допрофесійну і професійну підготовку, влаштування дозвілля тощо. Вона передбачає досягнення ефекту коректування, забезпечення отримання позитивного досвіду у ситуаціях соціальних та індивідуальних дисфункцій; сприяння відповідному до особистісних можливостей зростанню і психосоціальному розвитку; спрямування до вищого ступеня самореалізації індивідуальності дитини у значущих міжперсональних відносинах; підтримання громадянської відповідальності і соціальної участі неповнолітнього. Одним з яскравих прикладів професійної соціально-педагогічної роботи в Іспанії є реалізація Агенцією Мадридського Співтовариства з перевиховання і реінтеграції неповнолітніх правопорушників Програми виховної і терапевтичної роботи з дітьми. Її теоретичну платформу становлять соціально-когнітивна концепція А.Бандури, а також психологічна концепція “ризик-потреби-відповідальності” Д.Андреуса *D.Andrews* і Х.Бонти *J.Bonta* (“Психологія кримінальної поведінки”, 2006).

Практика соціальної роботи Агенції передбачає чотири напрями професійного втручання: соціально-виховний (шкільна освіта, професійна підготовка, неформальна освіта, організація культурних заходів); підтримка трудового включення неповнолітнього до суспільного процесу як одна з фундаментальних форм соціальної інтеграції особистості людини; соціально-терапевтичний (основний компонент соціально-педагогічної діяльності з ресоціалізації неповнолітнього правопорушника і реінтеграції у суспільне життя); супровід сімейного виховання (оскільки причини делінквентної поведінки дитини найчастіше пов’язані з поганими умовами її родинного оточення).

Організація соціально-педагогічної роботи з неповнолітніми правопорушниками в Іспанії здійснюється системно, враховуючи важливість превентивної і соціально-профілактичної діяльності (до чого залучається і поліція), необхідність створення сприятливого для персонального розвитку дитини мікросоціального оточення (що може

стати предметом втручання соціальних служб і громади), своєчасність і професійну досконалість соціально-терапевтичної і соціально-реабілітаційної роботи з дітьми, які скоїли злочини, педагогічну грамотність соціальних працівників у використанні технологій і засобів з ресоціалізації особистості дитини тощо.

Висновки. Організація соціально-педагогічної роботи з дітьми з делінквентною поведінкою в Іспанії (XX – поч. XXI ст.) здійснювалася в умовах розбудови спеціальної у справах неповнолітніх юстиції. На сучасному етапі розвитку іспанського

суспільства інституціональна соціально-педагогічна робота з дітьми-делінквентами дозволяє долати “ризикові” ситуації, формувати площину мікросоціальних відносин задля відновленого включення неповнолітнього у діяльнісно-комунікативний світ громади, сприяє захисту прав і свобод дитини згідно з принципом їх пріоритету, використовувати різні технології і форми освітньо-виховної діяльності у підтриманні і розвитку психічних процесів і властивостей особистості дитини, реконструюванні і утворенні соціально-ціннісних ставлень до дійсності.

Література

1. Amich Elias, C. Normativa juridico-penal sobre infancia y juventud delincuente en la dictadura franquista. – Cuadernos de Historia del Derecho, 2009, vol. 16. – Pp. 75-109.
2. Ley Orgánica 4/1992, de 5 de junio, Reguladora de la Competencia y el Procedimiento de los Juzgados de Menores. (Vigente hasta el 13 de enero de 2001). - Електронний ресурс. – Режим доступу: [http://noticias.juridicas.com/base_datos/Derogadas/r0-lo4-1992.html].
3. Palma del Teso, A. (2006) Administraciones públicas y protección de la infancia: En especial, estudio de la tutela administrativa de los menores desamparados. – Madrid, INAP, 484 p.
4. Coy, E., Torrente, G. Intervención con menores infractores: Su evolución en España. – Anales de Psicología, Servicio de Publicaciones de la Universidad de Murcia, 1997, vol. 13, num. 1. – Pp. 39-49.
5. Уголовный кодекс Испании 1995 года. – Електронний ресурс. – Режим доступу: [<http://www.law.edu.ru/norm/norm.asp?normID=1247923>].
6. Испанская Конституция / Перевод П.Романа. Посольство Королевства Испании в Российской Федерации, 1995. – Електронний ресурс. – Режим доступу: [<http://vivovoco.rsl.ru/VV/LAW/SPAIN.HTM>].
7. Конвенция о правах ребенка. - Електронний ресурс. – Режим доступу: [http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/childcon.shtml].
8. Минимальные стандартные правила Организации Объединенных Наций, касающиеся отправления правосудия в отношении несовершеннолетних (Пекинские правила). - Електронний ресурс. – Режим доступу: [http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/beijing_rules.shtml].
9. Redondo, S., Martinez, A., Andres, A. Intervenciones con delinquentes juveniles en el marco de la justicia: investigacion y aplicaciones. – EduPsykhé. Revista de Psicología y Educacion. - 2012, Vol. 11, No. 2. – Pp. 143-169.
10. LEY 9/1987, de 28 de abril, de servicios sociales. – Електронний ресурс. – Режим доступу: [<http://www.gobiernodecanarias.org/boc/1987/056/002.html>].
11. Ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal de los menores. - Електронний ресурс. – Режим доступу: [http://noticias.juridicas.com/base_datos/Penal/lo5-2000.html].
12. Cuesta Arzamendi, J.L., Blanco Cordero, I. Menores infractores y sistema penal. – Donostia – San Sebastian, 2010. – 228 p.

Zaichenko N., doctorate

ORGANIZATION OF SOCIAL-PEDAGOGICAL WORK WITH YOUNG OFFENDERS IN SPAIN (THE XX – THE BEGINNING OF THE XXI CENTURIES)

The organizational conditions of social-pedagogical work with young offenders in Spain (the XX – the beginning of the XXI centuries) have been analyzed in the article. The author describes legislative bases of juvenile justice and correctional system in Spain, also some aspects of social-pedagogical work on resocialization and reintegration the delinquent children into community. It is grounded that social-pedagogical work in the context of Spanish juvenile justice serves as the effective mechanism of overcoming of contradiction between the necessity of criminal responsibility minor for own acts and their consequences and by a public necessity to form his personality as social value.

Key words: young offenders, juvenile justice, correctional system, specialized social services, social-pedagogical work.